కథకి ముఖ్యం శిల్పమా? వస్తువా?

సృష్టి

ఎ.వి.రెడ్డి శాస్త్రి

కథ అంటే ఏంటిటో- కథలు రాసేవాళ్లకీ, చదివేవాళ్లకీ కూడా తెలుసు. కథ అంటే 'ఇది'- ఇలా వుండాలి, ఇలా రాయాలి- అని నిర్వచనాలు యివ్వబూనడం- ఈ రోజుల్లో అంత సులువైన పనికాదేమో అనిపిస్తుంటుంది.

జాగ్రత్తగా ఆలోచిస్తే. ఇరవయ్యో శతాబ్దంలో- వస్తు ప్రాధాన్యాతకన్న, శిల్పప్రాధాన్యతకే పెద్దపీట వెయ్యడం మొదలెట్టేరు ప్రఖ్యాత సాహితీ విమర్శకులు T.S.Eliot, I.A.Richards, F.R.Leavis, R.P.Blackmur, John browe Ransom లాంటివారు. వీళ్లందర్నీ రూపవాదు(Formalist)లు అని ముద్రవేసింది సాహితీ ప్రపంచం. సంక్షిప్తంగా వారి దృష్టికోణం గురించి చెప్పాలంటే- నువ్వేం చెప్పావు అన్నది కాకుండా- నువ్వెలా చెప్పేవు అన్నది ప్రధానమై కూర్చుంది. నవలా రచనలో నవ శకాన్ని ప్రారంభించిన వ్యక్తిగా పేరుపొందిన Gustave Flaubert తను రాసిన నవల మేడమ్ బోవరీ లోనీ, జేమ్స్ జాయిస్ తన నవల యులిసెస్ లోనీ వస్తువుకన్న శిల్పానికే ఎక్కువ ప్రాధాన్య తనిచ్చేరు. ఇరవయ్యో శతాబ్దపు కవిత్వం విషయంలోకి వస్తే ది వేస్ట్‌లాండ్‌లో టెక్నిక్‌కే ఎక్కువ ప్రాధాన్యతని కల్పించిన టి.ఎస్.ఇలియట్ ఇరవయ్యో శతాబ్దపు కవితా నిర్దేశకునిగా కీర్తింపబడ్డాడు. అదేవిధంగా- నాటకరంగానికి వస్తే- చాలా అప్రాధాన్యమైన వస్తువుని- లేకపోతే ప్రేక్షకులు యిష్ట పడడానికి ఎంతమాత్రం అవకాశం లేని కథావస్తువుని తీసుకొని- కేవలం- అనుపమానమైన టెక్నిక్ ద్వారా తన వెయిటింగ్ ఫర్ గోడో నాటకానికి సార్వజనీనతనీ, సార్వకాలికతనీ సాధించి- నోబెల్‌బహుమానాన్ని సాధించిన నాటక రచయిత శ్యామ్యూల్ బెకెట్. వస్తువుమీద శిల్పం సాధించిన విజయానికి ఈ నాటకమే పెద్ద వుదాహరణ. ఇవన్నీ చూసినమీదటనే- Technique as Discovery అనే వ్యాసంలో ప్రఖ్యాత విమర్శకుడు Mark Schorer- "technique is the only means the writer has of discovering, exploring, developing his subject, of conveying its meaning, and, finally, of evaluating it" అంటాడు.

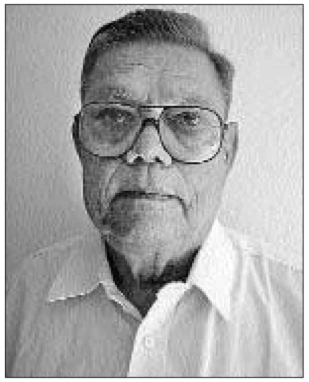

కాళీపట్నం రామారావు

మరి ఈ రకంగా చూసినప్పుడు- కథ కూడా తన పాత నిర్వచనాల చట్రంలో యిమడ్డం మానేసి- విశ్వరూపాన్ని సంతరించుకుంది ఈ ఆధునిక యుగంలో అని నిశ్చయంగా చెప్పవచ్చును. "ఒకే ఒక సంఘటనని, క్లుప్తంగా, మనస్సుకి తాకేలా చెప్పడం" లాంటి నిర్వచనాలు మనకిప్పుడు అరిగిపోయిన పదజాలంలా అనిపిస్తే ఆశ్చర్యపోనక్కరలేదు. కథని యిలా చెప్పాలనిగాని, యిలా ప్రారంభించాలనిగాని, యిలా ముగించాలనిగాని- మనం నిర్దేశించడానికి ప్రయత్నిస్తే- ఆ షరతులకి లొంగే పరిస్థితిలో లేదు ఆధునిక కథావేదిక. కలంతో కసరత్తు చేస్తున్న ప్రతికథకుడూ- ప్రత్యేకంగా తనదైన కథన విధానం ప్రవేశపెట్టి- పాఠకలోకాన్ని మెప్పించాలనే ప్రయత్నంలో వున్నాడు. ప్రఖ్యాత కథకులు అల్లం రాజయ్య 'అతడు' కథలోనీ, తుమ్మేటి రఘోత్తమరెడ్డి 'పనిపిల్ల' కథలోనీ వస్తువుకే ప్రాధాన్యత కల్పించినట్లు అనిపించినప్పటికీ, ఆ కథల్లో వారు కనపరచిన శిల్పసౌందర్యాన్ని తక్కువగా అంచనా వెయ్యలేం. అత్యద్భుతమయిన రచనాశిల్పంవల్లనే ఆ కథలు పాఠకుల మనసుల్ని బలంగా ఆకట్టుకున్నాయన్న విషయం నిర్వివాదాంశం. అయితే యీ యిద్దరు గొప్ప రచయితలూ కేవలం శిల్పానికే కాకుండా- కథావస్తువుకి కూడా అత్యధిక ప్రాముఖ్యాన్ని కల్పించేరు. అంటే, వారి కథల్లో వస్తుశిల్పాలు రెండూ సమతూకంలో వున్నాయని చెప్పక తప్పదు.

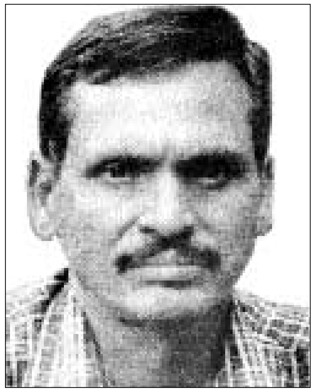

అల్లం రాజయ్య

ఇందుకు భిన్నంగా- కాశీభట్ల వేణుగోపాల్, డాక్టర్ వి.చంద్రశేఖరరావులాంటి కథకులు వారి కథల్లో కేవలం శిల్పసంపదకే అత్యంత ప్రముఖ స్థానాన్ని కేటాయిస్తున్నారు. వారి కథల్లోని జిలుగుల శిల్పం తెరని పక్కకి తొలగించి- కథావస్తువుని నిశితంగా పరిశీలిస్తే- ఆ వస్తువు చాలా పేలవంగానూ, ఒక్కోసారి నమ్మడానికి వీల్లేనంత కృతకంగానూ కనిపిస్తుంది.

ఏతావాతా చెప్పవచ్చేదేమిటంటే- ఆధునిక రచనా విధానంలో శిల్పం సంతరించుకున్న ప్రాముఖ్యం దృష్ట్యా- కథ అంటే యిలాగే వుండాలి అని నిర్దేశించగలిగే అవకాశాలు బాగా తగ్గిపోయాయి. దేన్ని కథ అంటాం అని అడిగితే- పాఠకుడ్ని మెప్పించి 'వాహ్' అనిపించగలిగే కథే నిజమైన కథ అనగలిగిన స్థితిలో వున్నామా యివాళ అనిపిస్తుంటుంది.

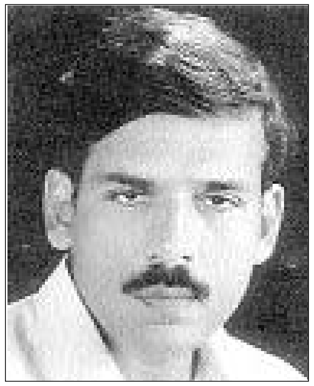

తుమ్మేటి రఘోత్తమరెడ్డి

కథకే యివాళ ఎందుకింత పెద్దపీట వేసి అట్టహాసం చేస్తున్నాం? ఎక్కడ చూసినా కథ గురించే చర్చలు, కథమీదే గోష్ఠులు, కథమీదనే వర్క్‌షాపులు ఎందుకు నిర్వహిస్తున్నారు? నవల గురించి గాని, నాటకం గురించి గాని, సంప్రదాయ కవిత్వం గురించి గాని గోష్ఠులు, చర్చలు, వుపన్యాసాలు- ఎక్కడా వినబడ్డంలేదు- ఎందుకని?

ఇవాళ చిన్నకథదే రాజ్యం. అయితే- ఈ చిన్నకథని కూడా ఎంత రమ్యంగా చెప్పగలిగేడు ఈ కథకుడు, ఎంతలా పాఠకుల మనస్సుని రంజింప చెయ్యగలిగేడు- యివే మంచి కథకు గీటురాళ్లయి కూర్చున్నాయి.

డా॥ వి.చంద్రశేఖరరావు

ఇక రెండో అంశం- కథకే యివాళ ఎందుకింత పెద్దపీట వేసి అట్టహాసం చేస్తున్నాం? ఎక్కడ చూసినా కథ గురించే చర్చలు, కథమీదే గోష్ఠులు, కథమీదనే వర్క్‌షాపులు ఎందుకు నిర్వహిస్తున్నారు? నవల గురించి గాని, నాటకం గురించి గాని, సంప్రదాయ కవిత్వం గురించి గాని గోష్ఠులు, చర్చలు, వుపన్యాసాలు- ఎక్కడా వినబడ్డంలేదు- ఎందుకని?

ఈ ప్రశ్నలకి సమాధానం చెప్పడం అంతకష్టమైన పనేంకాదేమో బహుశా! ఆధునిక యుగంలో జీవితం చాలా సంక్లిష్టమైపోయి కూర్చుంది. గ్లోబలైజేషన్ ప్రభావం అనండి, మితిమీరుతున్న పారిశ్రామిక ప్రగతివల్ల అనండి, కంప్యూటర్ కల్చర్ ప్రభావంవల్ల అనండి- సమాజంలో ఏ వ్యక్తికీ యివాళ తీరుబడి అన్నది లేకుండాపోయింది. జీవితం అంటే అనుక్షణం పరుగులు తియ్యడంగా మారిపోయింది.

సాహిత్యాన్ని చదవడం, దాని గురించి ఆలోచించడం సంగతి అలా వుంచుదాం- ఆధునిక యుగంలో- ఏ విషయం గురించేనా కాసేపు ప్రశాంతంగా కూర్చొని ఆలోచించగలిగే స్థితి వుందా మనకి? పరుగులు తీస్తున్నాం- అనుక్షణం. కాని- యీ పరుగులన్నీ మనని ఏ గమ్యానికీ చేర్చడం లేదు. ఈ పరుగుల కల్చర్‌లో అన్ని విలువల్నీ క్రమేపి మరిచిపోతున్నాం. దీన్లో భాగంగానే ప్రజల్లో పఠనాసక్తి బాగా తగ్గిపోయింది. ప్రముఖ సంపాదకులు కె.రామచంద్రమూర్తిగారు సండే కామెంట్‌లో అన్నట్లు- టీవీని watch చెయ్యడం ఒక వ్యసనంగా మారి- చదువులమీద ధ్యాస తగ్గిందనిపిస్తోంది.

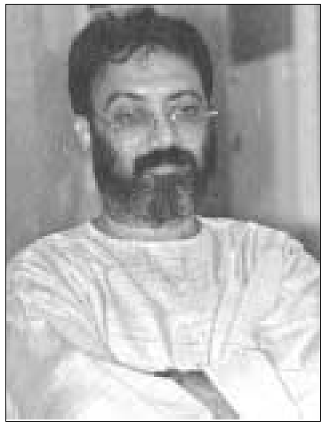

కాశీభట్ల వేణుగోపాల్

అయితే- పుస్తక పఠనంమీద ఆసక్తి వున్నవాళ్లు- వాళ్ల సంఖ్య బాగా తగ్గిపోయినా- యింకా అక్కడా అక్కడా లేకపోలేదు. కాని అలాంటివాళ్ల ఆసక్తి కూడా క్రమేపి క్లుప్తత కోసం, సంక్షిప్తత కోసం ఎదురుచూస్తోంది. నవలలాంటి సుదీర్ఘ సాహిత్య ప్రక్రియని చదవడానికి, ఆనందించడానికీ ఎవరికీ తీరుబడి వుండడంలేదు. అంచేతనే కాబోలు ప్రముఖ వ్యాపార నవలా రచయితలు యండమూరి వీరేంద్రనాథ్, సూర్యదేవర రామమోహనరావ్, మల్లాది వెంకటకృష్ణమూర్తిలాంటివారు కూడా షాపులు మూసేస్కొని- కొత్త రచనా వ్యాపార రంగాల్లోకి divert అవుతున్నారు. అంచేత యివాళ సాహితీప్రియుల పఠనావసరాలను తీర్చే సాహిత్య ప్రక్రియలు హైకూలు, చిన్న కథలూ, మినీకథలు మాత్రమే. పత్రికలు కూడా వీటినే వేస్తున్నాయి. సుదీర్ఘమయిన కథల్ని ఏ పత్రికా అచ్చు వెయ్యడంలేదు. కాళీపట్నం రామారావుగారే యివాళ్టిరోజున 'చావు, యజ్ఞం'లాంటి కథలు రాసి వుంటే- వాటిని వేసే పత్రికలు వున్నాయా?

ఏతావాతా చెప్పవచ్చేదేమిటంటే- ఇవాళ చిన్నకథదే రాజ్యం. అయితే- ఈ చిన్నకథని కూడా ఎంత రమ్యంగా చెప్పగలిగేడు ఈ కథకుడు, ఎంతలా పాఠకుల మనస్సుని రంజింప చెయ్యగలిగేడు- యివే మంచి కథకు గీటురాళ్లయి కూర్చున్నాయి. దాంతో అతిచిన్న కథని కూడా యింతవరకూ ఎవరూ చెప్పివుండని రీతిలో చెప్పాలనే తపన పెరిగిపోతోంది రచయితలకు. ఇదే చూడండి- నా టెక్నిక్ మ్యాజిక్ రియలిజం అంటున్నారు కథారచయిత గోపిని కరుణాకర్- బహుశా Gabriel Garcia Marquez టెక్నిక్‌ను అనుసరిస్తూ. అయితే కవిసామ్రాట్ విశ్వనాథ సత్యనారాయణగారు తన 'వేయిపడగలు' నవలలో రకరకాలుగా మ్యాజిక్ రియలిజంను ప్రవేశపెట్టేరన్న విషయం విశ్లేషణాత్మకంగా ఆయన నవలని అధ్యయనం చేసినవారికి తెలుస్తుంది. ఇక Joyce, Virginia Woolfe ల Stream of consciousness technique ని అనుకరిస్తూ, కథలు రాస్తున్నవారు అంపశయ్య నవీన్‌గారితో మొదలై ఎంతమంది రచయితలో! చిన్న కథని కూడా పాఠకుడిచేత ఆపకుండా చదివించాలంటే, రకరకాల టెక్నిక్‌ల మేలిముసుగులో కథని ఆవిష్కరించక తప్పటంలేదు. అంచేత యిప్పుడు ఫైనల్‌గా తేల్చడానికి ప్రయత్నిద్దాం- కథంటే ఏంటిటి? అందులోని వస్తువా? అందులోని శిల్పమా? ఏది? ఏది? ఏది.

•

రచయితలకు సూచనలు!

* మీ రచనలను కాగితాలకు ఒకవైపున మాత్రమే రాయాలి.
* జిరాక్స్ కాపీలను పరిశీలనకు స్వీకరించలేం.
* మీ రచనతోపాటు పూర్తి అడ్రసు రాయాలి. పిన్‌కోడ్ నెంబరు తప్పనిసరిగా ఉండాలి.
* అనువాద రచనలకి మూల రచయిత అనుమతి పత్రం జతచేయాలి.
* మీ రచన ఇదివరకు ఎప్పుడూ, ఎక్కడా ప్రచురితం, ప్రసారం కాలేదన్న హామీపత్రం జతపరచాలి.
* ప్రచురించని రచనల్ని తిరిగి పొందాలనుకునేవారు తగినంత పోస్టేజీ స్టాంపులు అంటించిన సెల్ఫ్ అడ్రసు కవరు విధిగా జతపరచాలి.
* రచనల ప్రచురణకు సంబంధించి ఫోన్‌లో ఎలాంటి సంప్రదింపులకు తావులేదు.
* ఆరోగ్యకరమయిన హాస్య, వ్యంగ్య రచనలకి ప్రత్యేక ప్రాధాన్యం ఉంటుంది.

మీ రచనలు పంపించవలసిన చిరునామా:

ఆదివారం వార్త,
ఎడిటర్
'వార్త' తెలుగు దినపత్రిక,
లోయర్ ట్యాంక్‌బండ్,
హైదరాబాద్- 500 080